

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z BIOLOGII

I. Wstęp.

1. Podstawa prawna do opracowania Przedmiotowego Systemu Oceniania z biologii:
 - Rozporządzenie MEN
 - Statut Szkoły Podstawowej nr1 im. Kornela Makuszyńskiego / Wewnętrzny System Oceniania
 - Podstawa programowa dla szkoły podstawowej z biologii
2. Informacje o realizowanym programie:

Tytuł programu	Program nauczania biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej "Puls życia"
Autor	Anna Zdziennicka
Wydawnictwo	NOWA ERA

II. Cele oceniania.

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznaniu poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku wymagań określonych w podstawie programowej i programie nauczania. Ma na celu:

- poinformowanie ucznia o poziomie osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz postępach w tym zakresie
- udzielenie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu
- dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce i specjalnych uzdolnieniach ucznia
- umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno- wychowawczej

Przedmiotem kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia są:

- a) wiadomości – uczeń wie, rozumie
- b) umiejętności – uczeń potrafi
- c) postawy
- d) aktywność

III. Narzędzia i warunki pomiaru osiągnięć.

1. Ocena jest informacją, w jakim stopniu uczeń spełnił wymagania programowe postawione przez nauczyciela, nie jest karą ani nagrodą.

2. W ocenianiu obowiązują zasady:

- **systematyczności, częstotliwości i rytmiczności** – uczeń oceniany jest na bieżąco i rytmicznie; oceny wpisywane są do dziennika lekcyjnego na bieżąco;
- **jawności** – uczeń i jego rodzice (prawni opiekunowie) znają kryteria oceniania, zakres materiału oraz formy pracy podlegające ocenie; ocena jest jawna zarówno dla ucznia jak i jego rodziców (prawnych opiekunów);
- **różnorodności** – ocenie podlegają różne formy pracy;
- **różnicowania wymagań** – zadania stawiane uczniom mają zróżnicowany poziom trudności i dają możliwość uzyskania wszystkich ocen;
- **otwartości** – przedmiotowy system oceniania podlega weryfikacji i modyfikacji;
- **planowości** – ocenianie jest procesem planowym i systematycznym;
- **indywidualizacji** – wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia na podstawie opinii PP w porozumieniu z pedagogiem i rodzicami

3. Tryb oceniania i skala ocen:

Formami pracy ucznia podlegającymi ocenie są:

A. Prace pisemne:

- a) kartkówki – 10-15 minutowe, obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji, składają się z kilku krótkich pytań, bez zapowiedzi; kartkówki nie można poprawić
- b) testy sprawdzające z działu – po realizacji działu lub jego części, zapowiedziane i zapisywane w dzienniku z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem
 - Testy sprawdzające są obowiązkowe. Jeśli uczeń, z przyczyn losowych, nie może napisać sprawdzianu z całą klasą, to powinien go napisać w terminie nie przekraczającym dwóch tygodni od daty oddania sprawdzianu klasie lub w przypadku nieobecności z powodu choroby, w terminie dwóch tygodni od powrotu do szkoły.
 - Jeżeli uczeń nie napisze sprawdzianu w w/w terminach, otrzymuje ocenę niedostateczną.
 - Poprawianie sprawdzianów jest dobrowolne. Poprawa musi odbywać się w nie przekraczającym terminie dwóch tygodni od momentu oddania sprawdzianu klasie; można ją pisać tylko raz. Poprawiany sprawdzian jest tak samo oceniany jak sprawdzian pierwotny. Obie oceny są zapisane w dzienniku.

Zasady przeliczania zdobytych punktów z prac pisemnych na ocenę szkolną:

poniżej 30% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny
30% - 50% - dopuszczający
51% - 74% - dostateczny
75% - 90% - dobry
91% - 100% - bardzo dobry
100% i zadanie dodatkowe (do decyzji nauczyciela) - celujący

Przy ocenianiu prac pisemnych uczniów mających obniżone kryteria oceniania stosuje się następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

poniżej 19% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny
20% - 39% - dopuszczający
40% - 54% - dostateczny
55% - 70% - dobry
71% - 89% - bardzo dobry
90% - 100% - celujący

B. Odpowiedzi ustne:

- W semestrze uczeń może otrzymać ocenę z odpowiedzi ustnych. Obejmują one materiał z trzech ostatnich lekcji; bez zapowiedzi. Oceniana jest zawartość rzeczowa, umiejętność formułowania myśli, stosowanie terminologii biologicznej, umiejętność ilustrowania wypowiedzi poprzez wykorzystanie pomocy lub wykonanie wykresu, rysunku.

C. Prace domowe:

- Uczeń zobowiązany jest do systematycznego wykonywania prac domowych znajdujących się w zeszytach ćwiczeń lub wskazanych przez nauczyciela.
- Każdy uczeń ma prawo do dodatkowych ocen, które może uzyskać wykonując pracę nadobowiązkową, przydzieloną przez nauczyciela.

D. Zeszyt ćwiczeń:

- Zeszyt może być sprawdzany raz w semestrze. Nauczyciel sprawdza w zeszytach wybraną (oznaczoną symbolem umownym) lekcję lub kilka lekcji.
- Brakujące lekcje i prace domowe uczeń powinien uzupełnić.

E. Aktywność:

- Praca na lekcjach (indywidualna lub grupowa) może być oceniona dodatkową oceną.
- Zaangażowanie ucznia w prace na rzecz pracowni i środowiska (np. aktywna praca w zajęciach pozalekcyjnych, wykonanie pomocy dydaktycznej, prezentacja referatu lub prowadzenie zajęć, rozwiązanie zadania problemowego i inne) może być nagrodzone dodatkową oceną.
- Udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych.
- Praca projektowa.

Uzasadnianie ocen:

- Na prośbę ucznia lub jego rodzica (prawnego opiekuna) nauczyciel ustnie uzasadnia każdą bieżącą ocenę szkolną.
- Uzasadniając oceny z ustnych i pisemnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności nauczyciel wskazuje dobrze opanowaną wiedzę lub sprawdzane umiejętności, sposoby nadrobienia braków oraz zalecenia do poprawy oceny.
- W przypadku wątpliwości, na pisemny wniosek rodziców (prawnych opiekunów) złożony do wychowawcy klasy, nauczyciel danego przedmiotu dokonuje pisemnego uzasadnienia oceny ze sprawdzianu lub pracy klasowej. Zarówno wniosek, jak i kopia uzasadnienia przechowywana jest w dokumentacji wychowawcy klasowego. Uzasadnienie nauczyciel przekazuje bezpośrednio zainteresowanej osobie w czasie konsultacji w wyznaczonych godzinach i dniach tygodnia lub podczas indywidualnego spotkania z rodzicem.
- W trakcie bieżącego oceniania efektów pracy ucznia, każda forma sprawdzania osiągnięć ucznia kwitowana jest komentarzem ustnym, zawierającym m. in.:
 - wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów pracy ucznia,
 - wskazanie, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia, aby uzupełnić braki w wiedzy oraz opanować wymagane umiejętności,
 - przekazanie uczniowi wskazówek, w jaki sposób powinien poprawić pracę,
 - wskazanie uczniowi sposobu, w jaki powinien pracować dalej.

Zasady stosowania średniej ważonej:

Każda ocena cząstkowa, którą otrzymuje uczeń ma ustaloną wagę i kolor zapisu w dzienniku lekcyjnym.

Formy aktywności	Waga oceny	Kolor zapisu w dzienniku
1. Praca na lekcji, praca w grupach	1	niebieski
2. Aktywność na lekcji (oraz jej brak)	1	niebieski
3. Zeszyt ćwiczeń	1	niebieski
4. Osiągnięcia w konkursach (etap szkolny)	2	czarny
5. Zadanie domowe	2	czarny
6. Wykonanie pomocy dydaktycznych, pracy na rzecz szkoły w ramach przedmiotu	2	czarny
7. Prezentacja referatu / prowadzenie zajęć	2	czarny
8. Kartkówka (z 1-3 ostatnich tematów)	3	zielony
9. Osiągnięcia w konkursach (etap rejonowy)	3	zielony
10. Rozwiązanie zadania problemowego	3	zielony
11. Realizacja i prezentacja projektu	3	zielony
12. Odpowiedź ustna	3	zielony
13. Test sprawdzający z całego działu	4	czerwony
14. Osiągnięcia w konkursach (etap wojewódzki)	4	czerwony

W przypadku oceniania innej formy aktywności lub potrzeby wyróżnienia kogoś z działań nauczyciel ustala z klasą sposób oceny oraz jej wagę.

Przy zapisie ocen cząstkowych dopuszcza się stosowanie znaków „+” i „-” przyporządkowując im odpowiednie wartości według skali:

Ocena:	6	6-	5+	5	5-	4+	4	4-	3+	3	3-	2+	2	2-	1+	1
Wartość:	6	5.75	5.5	5	4.75	4.5	4	3.75	3.5	3	2.75	2.5	2	1.75	1.5	1

Obliczanie oceny semestralnej odbywa się według następującego algorytmu:

$$4 \cdot a + 3 \cdot b + 2 \cdot c + 1 \cdot d$$

----- = ocena

$$4 \cdot n_4 + 3 \cdot n_3 + 2 \cdot n_2 + 1 \cdot n_1$$

gdzie:

a – suma ocen wagi 4
b – suma ocen wagi 3
c – suma ocen wagi 2
d – suma ocen wagi 1

n₄ – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 4
n₃ – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 3
n₂ – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 2
n₁ – ilość ocen możliwych do uzyskania wagi 1

Zasady oceniania śródrocznego i rocznego według średniej ważonej:

- Na ocenę śródroczną i roczną uczeń pracuje systematycznie; nie ma możliwości zmiany oceny w wyniku jednorazowego przygotowania się z określonej części materiału.
- Testy sprawdzające wagi 4 są obowiązkowe.
- Uczeń, który otrzyma z zapowiedzianej pracy pisemnej wagi 4 ocenę dostateczną lub niższą może ją poprawić jeden raz w ciągu 2 tygodni od otrzymania tej oceny. Jeśli nie był obecny na pracy pisemnej, musi ją napisać w terminie 2 tygodni od przyjścia do szkoły.
- Stopień uzyskany podczas poprawy prac pisemnych wpisuje się do dziennika lekcyjnego obok pierwszego stopnia np. 2/4. Jeśli uczeń otrzymuje drugą ocenę „1”, to wpisuje się ją obok pierwszej np.: 1/1, ale przy klasyfikacji traktuje się ją jako jedną ocenę niedostateczną.
- Podstawą obliczenia średniej ważonej są wszystkie otrzymane oceny (w przypadku prac poprawianych – obie oceny).
- Przyjmuje się, że w przypadku poprawiania oceny, ocena z poprawy ma taką samą wagę jak ocena poprawiana.
- Jeśli uczeń nie przystępuje do pracy pisemnej (waga 4) w uzgodnionym terminie otrzymuje z tej pracy ocenę niedostateczną.
- Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne są pełne.
- Każdy uczeń powinien z przedmiotu w semestrze otrzymać co najmniej 4 oceny częściowe.
- Oceny częściowe muszą być zróżnicowane pod względem wagi.
- Ocena śródroczna i roczna jest wystawiana na podstawie ocen częściowych.

Zależność oceny śródrocznej od średniej ważonej:

nazwa oceny	ocena	średnia ważona			
celujący	6	od	5,51	do	6,00
bardzo dobry	5	od	4,51	do	5,50
dobry	4	od	3,51	do	4,50
dostateczny	3	od	2,51	do	3,50
dopuszczający	2	od	1,51	do	2,50
niedostateczny	1	od	1,00	do	1,50

Wystawianie oceny rocznej:

Ocena roczna wystawiana jest na podstawie średniej ważonej rocznej zgodnie z tabelą:

nazwa oceny	ocena	średnia ważona			
celujący	6	od	5,51	do	6,00
bardzo dobry	5	od	4,51	do	5,50
dobry	4	od	3,51	do	4,50
dostateczny	3	od	2,51	do	3,50
dopuszczający	2	od	1,51	do	2,50
niedostateczny	1	od	1,00	do	1,50

Uwaga: Wobec uczniów, którzy posiadają opinię lub orzeczenie z PPP stosuje się indywidualne kryteria oceny zgodne z zaleceniami poradni.

4. Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do zajęć wskutek wypadków losowych jeden raz w semestrze. Swoje nieprzygotowanie zgłasza na początku lekcji.
5. Uczeń nieobecny na lekcji ma obowiązek uzupełnić tematy w zeszytach ćwiczeń i opanować wiadomości z podręcznika.
6. Nie ocenia się ucznia negatywnie w dniu powrotu do szkoły po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności, lub znajdującego się w trudnej sytuacji losowej. Ocenę pozytywną nauczyciel wpisuje do dziennika na życzenie ucznia.

IV. Ogólne wymagania edukacyjne:

1. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- 1) samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych; proponuje rozwiązania nietypowe;
- 2) uzyskał tytuł laureata lub finalisty konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim;
- 3) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach tematycznych;
- 4) uzyskał średnią ważoną co najmniej 5,51.

2. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania oraz sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami;
- 2) rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
- 3) uzyskał średnią ważoną z ocen od 4,51 do 5,50;
- 4) opanował treści na poziomie min. 91% (**w przypadku ucznia objętego pomocą psychologiczno – pedagogiczną: min. 71%**) wymagań ponadpodstawowych podstawy programowej zawartych w PSO.

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował w pełni treści określonych w podstawie programowej, ale opanował je na poziomie przekraczającym wymagania podstawowe;
- 2) poprawnie stosuje wiadomości, rozwiązuje (wykonuje) samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne;
- 3) uzyskał średnią ważoną z ocen od 3,51 do 4,50;
- 4) opanował treści na poziomie min. 75% (**przypadku ucznia objętego pomocą psychologiczno – pedagogiczną: min. 55%**) wymagań ponadpodstawowych podstawy programowej zawartych w PSO.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania na poziomie treści zawartych w podstawie programowej;
- 2) rozwiązuje (wykonuje) typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności;
- 3) uzyskał średnią ważoną z ocen od 2,51 do 3,50;
- 4) opanował treści na poziomie min. 51% (**przypadku ucznia objętego pomocą psychologiczno – pedagogiczną: min. 40%**) wymagań podstawowych podstawy programowej zawartych w PSO.

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma trudności z opanowaniem zagadnień ujętych w podstawie programowej, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki;
- 2) rozwiązuje (wykonuje) zadania teoretyczne i praktyczne typowe o niewielkim stopniu trudności;
- 3) uzyskał średnią ważoną z ocen od 1,51 do 2,50;
- 4) opanował treści na poziomie min. 30% (**przypadku ucznia objętego pomocą psychologiczno – pedagogiczną: min. 20%**) wymagań podstawowych podstawy programowej zawartych w PSO.

6. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował wiadomości i umiejętności ujętych w podstawie programowej, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy oraz nie jest w stanie rozwiązać (wykonać) zadań o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności;
- 2) uzyskał średnią ważoną z ocen od 1,00 do 1,50.

Oceniając ucznia o mniejszych, potencjalnych możliwościach intelektualnych należy uwzględnić:

- wysiłek, który uczeń wkłada w opanowanie wiadomości i umiejętności
- poziom motywacji do pracy
- zaangażowanie w opanowanie materiału programowego
- samodzielność w wykonywaniu zadań

V. Szczegółowe wymagania edukacyjne.

- załącznik nr 1

VI. Sposoby komunikowania się i zbieranie informacji zwrotnej o postępach uczniów.

1. Przedmiotowy System Oceniania z biologii przedstawiany jest uczniom i ich rodzicom/prawnym opiekunom na początku roku szkolnego. Nauczyciel informuje o:

- wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych,
- sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów,

- warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej,
- warunkach, sposobach oraz kryteriach oceny projektu edukacyjnego.

W/w informacje przekazywane i udostępniane są w formach określonych w Statucie Szkoły.

2. Nauczyciel przechowuje wszystkie prace wykonane przez uczniów, które mogą być udostępniane rodzicom/prawnym opiekunom na ich prośbę.
3. Informacje o postępach uczniów przekazywane są uczniom na bieżąco, rodzicom/prawnym opiekunom – na zebraniach klasowych odbywających się według harmonogramu opracowanego przez Dyрекcję Szkoły oraz spotkaniach indywidualnych i dyżurach.
4. Nauczyciel informuje ucznia i jego rodziców/prawnych opiekunów o przewidywanej dla niego śródrocznej (rocznej) ocenie klasyfikacyjnej odpowiednio wcześniej zgodnie ze Statutem Szkoły i odnotowuje ten fakt w dzienniku.

VII. Kontrakt z uczniami.

- załącznik nr 2

VIII. Ewaluacja.

Ewaluacja systemu oceniania może być przeprowadzona po upływie cyklu edukacyjnego w wybranej klasie, przy zastosowaniu dowolnych narzędzi badawczych w zależności od potrzeb szkoły.

IX. Procedury odwoławcze (zasady poprawiania ocen z biologii).

Może się zdarzyć, że w trakcie semestru uczeń uzyska ocenę, która go nie satysfakcjonuje. Istnieje możliwość poprawy takiej oceny.

- Poprawianie testów sprawdzających (testów z działu) jest dobrowolne. Poprawa musi odbywać się w nie przekraczającym terminie dwóch tygodni od momentu oddania sprawdzianu klasie. Uczeń można ją pisać tylko raz. Poprawiany sprawdzian jest oceniany zgodnie z zasadami PSO z biologii.
- Ocenę z kartkówki, odpowiedzi ustnych, aktywności, prac dodatkowych - nie podlegają poprawie.
- Uczeń ma prawo poprawić ocenę z zeszytu ćwiczeń uzupełniając go i oddając w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
- Jeśli uczeń, z przyczyn losowych, nie może napisać sprawdzianu z całą klasą, to powinien go napisać w terminie ustalonym z nauczycielem, zgodnie z zasadami PSO z biologii.

Uczeń ma prawo znać propozycję swojej oceny w klasyfikacji śródrocznej i rocznej:

- Propozycję ocen śródrocznych i rocznych nauczyciel podaje uczniom i jego rodzicom/prawnym opiekunom odpowiednio wcześniej zgodnie ze Statutem Szkoły.

Uczeń może próbować poprawić tę ocenę jeśli się z nią nie zgadza:

- Ocenę śródroczną lub roczną uczeń poprawia na zasadach określonych w Statucie Szkoły.